

علت ترس دشمن از مساجد دنیای اسلام

نگاهی به نظرات حضرت امام درباره مسجد

سارا پورغلامی (کارشناس علوم اجتماعی)

کارکرد مسجد در صدر اسلام شامل همه زمینه‌های عبادی، سیاسی، فرهنگی، آموزشی، نظامی، قضایی بود.

در چند دهه اخیر و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) مساجد، همانند دوران اول اسلام جایگاه واقعی خود را باز یافتند. تقریباً تمام نیروهای انقلابی از دل مساجد خارج شدند و مساجد پایگاهی برای ارتباط مردم با انقلابیون و آشنایی با افکار آنها به شمار می‌رفت. علاوه بر این بسیاری از برنامه‌های دولتی و غیردولتی مانند انتخابات شوراهای محلی، کانون‌های بسیج و دیگر ضرورت‌های زمان در مساجد انجام گرفت.

سنگر سربازان خدا

امام خمینی با شناخت جایگاه مسجد و اهمیت حضور در مساجد به عنوان سنگری علیه دنیای کفر می‌فرماید: «اگر حرم و کعبه و مسجد و محراب، سنگر و پشتیبان سربازان خدا و مدافعان حرم و حرمت انبیا نیست، پس مأمن و پناهگاه آنان در کجاست؟».

ایشان با تأکید بر نقش محوری مسجد در خنثی کردن حربه‌های دشمنان اسلام می‌فرمایند: «اینها از مسجد می‌ترسند. من تکلیفم را باید ادا کنم؛ به شما بگویم. شما دانشگاهی‌ها، شما دانشجوها، همه‌تان مساجد را بروید پر کنید! سنگر هست اینجا؛ سنگرها را باید پر کرد».

همچنین در جای دیگر با اشاره به نقش مسجد برای حفظ شدن در مقابل انواع شیطان‌ها می‌فرماید: «مساجد و محافل دینی را که سنگرهای اسلام در مقابل شیاطین است، هر چه بیشتر گرم و مجهز نگه دارید».

مسجد، پایگاه انقلاب و حرکت

نقش و اهمیت مسجد با بررسی سال‌های سرنگونی رژیم شاهنشاهی و پیروزی انقلاب، در ابعاد مختلف به‌وضوح روشن می‌شود. به‌قطع می‌توان گفت در طول تاریخ هیچ مکانی چنین قابلیت را به‌عنوان مرکزیت، چه از نظر کیفی و چه از نظر کمی نداشته است. لذا دوری از مسجد در حال حاضر نیز موجب شادی دشمنان و تضعیف اسلام خواهد شد. مسجد در موقعیت‌های حساس پایگاهی بود تا پیروان حضرت امام (ره) پیام‌ها و فرمان‌های ایشان را دریافت کنند.

امام خمینی (ره) با توجه به حفظ مساجد به‌عنوان اصل و اساس انقلاب اسلامی می‌فرماید: «مسجد محلی است که از آن باید امور اداره بشود. این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد. این مراکز حساسی است که ملت

باید به آن توجه داشته باشند. این طور نباشد که خیال کنیم حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم؟ پیروزی ما برای اداره مسجد است».

بسیاری از متفکران غربی به واقعیت فوق پی‌برده‌اند و در نوشتار خود نیز به آن اشاره کرده‌اند. حامد الگار نویسنده و منتقد بزرگ می‌گوید: «مسجد هسته اساسی تشکیلات انقلاب اسلامی بود. یکی از عناصر مهم در پیروزی انقلاب، احیای مجدد مسجد و تمام ابعاد عملکردی آن بود. نقش مسجد، دیگر نه عزلت و گریزگاهی از جامعه بود که مردم برای دوری جستن از دنیا، گرفتن وضو، انجام عبادات یا گوش دادن به صوت قرآن به آن پناه می‌بردند؛ بلکه برعکس، مسجد به یک کانون مبارزه و مرکز فرماندهی بدل گردید. به طور خلاصه، مسجد تماماً آن چیزی شد که در عصر پیامبر بود».

امام خمینی(ره) از مساجد به عنوان مراکز جنبشها و حرکت‌های اسلامی یاد می‌کند و می‌گوید: «مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت‌های اسلامی بود... از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می‌شده است. از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوبی کفار و وارد کردن آنها در [زیر] بیرق اسلام بوده است. شما که از اهالی مسجد و علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی و قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار دهید!»

اهمیت اجتماع در مسجد

یکی از سیاست‌های اسلام در راه نظام‌مندسازی خود نهاد مسجد بود که کرامت آن را در اولویت قرار داد و تجمع در آن را به انحای مختلف ستود و برای مسجد تقدسی ویژه وضع کرد.

حضرت امام(ره) بر اساس همین شناخت، بارها بر اهمیت حضور فعال و اجتماع در مساجد تأکید داشته، آن را موجب تقویت اسلام و نظام می‌دانستند: «مساجد باید مجتمع بشود از جوان‌ها! اگر ما بفهمیم که این اجتماعات چه فوایدی دارد و اگر بفهمیم که اجتماعاتی که اسلام برای ما دستور داده و فراهم کرده است، چه مسائل سیاسی را حل می‌کند، چه گرفتاری‌ها را حل می‌کند، این طور بی حال نبودیم که مساجدمان مرکز بشود برای چند پیرزن و پیرمرد».

همچنین بیان می‌دارند: «نماز را در جماعت بخوانید! اجتماع باید باشد. اجتماعاتتان را حفظ کنید! مساجدتان را محکم نگه دارید!».

امام خمینی(ره) در جایی از سخنان خود پشت کردن به مسجد و اسلام را روز ترسیدن از دشمنان شرق و غرب بر می‌شمارد و اظهار می‌دارند: «اگر این مسجد و مرکز ستاد اسلام قوی باشد، ترس از فتنه‌ها نداشته باشید! ترس از آمریکا و شوروی و اینها نداشته باشید! آن روز باید ترس داشته باشید که شما پشت کنید به اسلام، پشت کنید به مسجد».

رهبر کبیر انقلاب با تیزی بی‌ای که در مسائل سیاسی داشتند، خطر جدایی مردم و نهضت را در اوایل انقلاب از مساجد حس می‌کردند و مراقب بودند تا ارتباط مردم با مسجد قطع نگردد. از جمله مواردی که اهمیت فوق‌العاده حضور مردم در مساجد را از دیدگاه حضرت امام(ره) عیان می‌سازد، پیامی است مبنی بر اینکه تمامی سلاح‌هایی که در اوج تظاهرات و درگیری‌ها به دست مردم افتاده است، به مساجد تحویل داده شود. این پیام که با استقبال همگان مواجه شد، تأکید دیگری بر این مطلب است که علاوه بر اهمیت تجمع در مسجد، حتی رفت و آمد به این جایگاه الهی نیز دارای آثار و برکات زیاد است و نقشه‌های دشمنان را خنثی می‌کند. این در حالی است که مکان‌های دیگر نظامی و انتظامی می‌توانست به عنوان پایگاه جمع‌آوری معرفی شود و این چیزی نیست جز اهمیت حضور در مساجد و پیوند و ارتباط جامعه با مسجد و روحانیت.

حضرت امام(ره) در بخشی از این پیام می‌فرمایند: «باید تمام سلاح‌هایی که در دست مردم است، جمع شوند! هر کس سلاحی پیدا کرد، باید به مسجد محله خود ببرد و به امام جماعت مسجد تحویل بدهد و بعد این اسلحه‌ها از مساجد به کمیته آورده می‌شود».

حضور سیاسی روحانیت در مسجد

ایشان در اوج خفقان رژیم ستم‌شاهی یعنی سال ۱۳۵۲ فرمودند: «وظیفه علمای اعلام و مبلغان است که جرائم اسرائیل را در مساجد و محافل دینی به مردم گوشزد کنند».

امام خمینی(ره) در خاطره‌ای می‌فرمایند: «در دوران رضاخان من از یکی از ائمه جماعات سؤال کردم که اگر یک وقت رضاخان لباس‌ها را ممنوع کند و اجازه پوشیدن لباس روحانی به شما ندهد، چه کار می‌کنید؟ او گفت: ما توی منزل می‌نشینیم و جایی نمی‌رویم. گفتیم: من اگر پیش نماز بودم و رضاخان لباس را ممنوع می‌کرد، همان روز با لباس تغییر یافته به مسجد می‌آمدم و به اجتماع می‌رفتم. نباید اجتماع را رها کرد و از مردم دور بود».

توجه به مسجد و جماعت‌های دینی را به طور قطع می‌توان یکی از محکم‌ترین و پرنفوذترین راهکارهای مقابله با دشمن‌های مادی و معنوی دانست. رهبر کبیر انقلاب اسلامی با شناخت جایگاه مسجد و استفاده کامل از این مکان توانست دست به انقلابی بزرگ زند. امروز نیز اگر توجه به مسجد پررنگ باشد تأثیر آن نه تنها در داخل ایران بلکه در تمام دنیای اسلام مشهود خواهد بود.